Kiss Dénes: Teremtő anyanyelv
(részlet)

A nyelv haza is. Haza a hazán belül, még inkább haza annak földrajzi határain kívül. Sajátosan összekötő, testvéri szövetsége az azonos anyanyelvűeknek. Meghatároz múltat, emlékezetet. Jellemet formáló és meghatározó a vállalása. Nemcsak elkülönít, össze is kapcsol. Emberségünk kifejezésének fontos eszköze, miként értelmi képességeinké is. Az emberiség legrégebbi és legalapvetőbb találmánya, leleménye, törvényszerű felfedezése, s egyúttal minden további tudás megőrzésének, továbbadásának alapja. Létrehozásához levegő szükséges, miként az élethez. Minden szép szó már a gyermeki ajkon valóságos tündéri találmány!

Az anyanyelv, ahogy mi, magyarok mondjuk: édes anyanyelv, melengető közeg, érzelmi szülőföld, értelmi rendszer, gyönyörű eszköz képességeink sokszínű kimutatására. Mert nyelv nélkül nincs gondolat, csupán sejtelem lehetséges, ám a sejtelem önmagában megfogalmazhatatlan érzés volna, szavak formálása nélkül.

A nyelv tudás, közvetítés, önkifejezés, indulat és értelem ötvözése hangokban, hangzókban, szavakban. S máris roppant rendszer megjelenítése, ha mondatokat közlünk, és ekkor már alkotás is. Alkotás, és minden további és másfajta alkotás alapja! Létezése az ember lényegének bizonyítása: az eszmeképzésé. Az ember azért különbözik az élővilágtól, mert eszmélni képes, fölismer születést és halált, s e tudattal él együtt szüntelenül. Csakis a nyelv törvényei segítségével megvalósított rend által vagyunk képesek mindenfajta elvonatkoztatásra. A magasröptű képzeletet is a nyelv szárnycsapásai emelik magasra és tartják az ég közelében. Magyarságunk legnagyobb meghatározója is anyanyelvünk, mely bölcsőnket jelképezi a koporsóig, s emberi valónkról letéphetetlen hazánk; más tájakon, más nyelvek közepette is.